

Методика дослідження. В процесі дослідження застосовувалися як загальнонаукові, так і специфічні методи пізнання. В роботі використовувалися: методи логічного аналізу, синтезу, індукції та дедукції (при уточненні економічної сутності внутрішнього контролю), метод системного вивчення господарських процесів (при розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення методики внутрішнього контролю правильності уліку операцій з відходами), абстрактно-логічний метод (при узагальненні теоретичних положень, встановленні причинно-наслідкових зв'язків та формуванні висновків та пропозицій).

Результати. Встановлено відмінні риси методичної стадії внутрішнього контролю правильності уліку операцій з відходами. Розроблено модель внутрішнього контролю правильності уліку операцій з відходами. Детально розглянуто кожну з стадій внутрішнього контролю правильності уліку операцій з відходами. Доведено необхідність застосування методів оцінки відходів - по справедливій вартості, по чистій реалізаційній вартості та по вартості можливого використання. Обґрунтовано значущість практичного застосування розробленої моделі внутрішнього контролю правильності уліку операцій з відходами.

Наукова новизна полягає в побудові моделі внутрішнього контролю правильності уліку операцій з відходами, що дозволить сформувати необхідне уліково-інформаційне забезпечення процесу управління ними з метою дотримання основних положень циркулярної економіки та забезпечення отримання економічного, соціального та екологічного ефекту.

Практична значущість полягає в тому, що основні висновки даного дослідження у формі практичних рекомендацій можуть бути використані перевіряючими при організації внутрішнього контролю правильності уліку операцій з відходами.

Ключові слова: відходи, зворотні відходи, незворотні відходи, понаднормативні відходи, внутрішній контроль, організаційна стадія контролю, методична стадія контролю, результативна стадія контролю.

УДК 657.1

*Панченко О.М.,
к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту,
Савченко К.Р.,
Запорізький національний технічний університет*

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА ЩОДО КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНІСТІ ЗА ТОВАРИ, РОБОТИ, ПОСЛУГИ

Постановка проблеми. Облікова політика – це фундамент, на якому формується система бухгалтерського обліку на підприємстві. Важливість цієї складової обліку зумовлює зацікавленість науковців та практиків у активному обговоренні як загальних питань щодо формування облікової політики на підприємстві, так і проблемних аспектів стосовно удосконалення облікової політики за окремими елементами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування облікової політики підприємства в цілому відображено в роботах О. М. Бондаренко [1], А. А. Бойчук [2], Л. М. Васильєва [3], Г. М. Давидова [4], О. В. Єфременко [5], П. Є. Житнього [6], В. А. Кулика [7], С. О. Левіцької [8], Т. І. Лозової [9], М. С. Пушкаря [10], І. М. Святенко [11] та інших.

Аналіз вивчених наукових джерел доводить, що питанням формування облікової політики щодо розрахунків з постачальниками та підрядниками, зокрема стосовно кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги, приділяється недостатньо уваги. В. В. Мушинський [12], Т. М. Сторожук [13], розглядають їх лише як складову облікової політики щодо зобов'язань. Проте, від стану розрахунків з постачальниками та підрядниками та якістю управління кредиторською заборгованістю за товари, роботи послуги значною мірою залежить фінансова стійкість підприємства. Тому формування облікової політики щодо кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги є необхідною складовою інформаційного забезпечення системи управління господарською діяльністю на будь-якому підприємстві.

Постановка завдання. Метою статті є розробка теоретичних положень та обґрунтування науково-методичних рекомендацій щодо визначення елементів облікової політики підприємства стосовно кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги.

Виклад основного матеріалу дослідження. Облікова політика - сукупність принципів, методів і процедур, використовуваних підприємством для складання і подачі фінансової звітності [14]. Облікова політика є специфічним елементом створення та регулювання цілісної системи обліку і

звітності на підприємстві. Існують нормативно визначені вимоги до обов'язкових елементів облікової політики, які викладені у Методичних рекомендаціях щодо облікової політики підприємства [15]. Керівництву слід вибирати і застосовувати облікову політику підприємства так, щоб фінансові звіти відповідали всім вимогам вказаних рекомендацій, чинним положенням (стандартам) бухгалтерського обліку, іншому законодавству, яке регулює бухгалтерський облік.

Головна мета облікової політики підприємства – формування методичної складової інформаційного забезпечення фінансового обліку для складання та подання фінансової звітності для зовнішніх користувачів. Саме методична складова більшою мірою визначає величину показників фінансової звітності за статтями. Одночасно, завдання облікової політики не обмежуються межами фінансового обліку для складання фінансової звітності. Кожному підприємству властиві особливості, тому при формуванні облікової політики необхідно врахувати характеристики його діяльності, потреби внутрішніх користувачів для прийняття управлінських рішень.

Оптимально сформована облікова політика включає до себе не тільки методичну, а й організаційну складову, управлінські та податкові аспекти обліку. Загальні засади організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві визначає спеціальний організаційно-розпорядчий документ (наказ, розпорядження, положення). Прийнята на підприємстві облікова політика може бути розкрита як окремим наказом, так і як елемент загального організаційно-розпорядчого документа. Розпорядчий документ оформлюється та затверджується відповідно до встановлених вимог діловодства. Якість сформованої облікової політики визначається за такими критеріями, як економічна доцільність, повнота, неупередженість облікової політики, несуперечливість законодавчій бази, раціональність методів обліку, відповідність цілям підприємства та автоматизації обліку [1].

Саме за таким підходом розглянемо формування облікової політики стосовно кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги.

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги є зобов'язаннями підприємства у розрахунках з постачальниками і підрядниками. Постачальники та підрядники – це підприємства, які постачають (відвантажують) товарно-матеріальні цінності, виконують роботи, надають послуги покупцям (підприємствам-споживачам).

За загальним визначенням зобов'язання – громадсько-правові відносини між сторонами (особами), які оформлені договором або впливають з дійсного законодавства, у зв'язку з чим одна сторона зобов'язана здійснити на користь іншої певні дії [16, с. 105].

Слід розрізняти момент визнання зобов'язання як юридично-правової категорії та зобов'язання як об'єкта бухгалтерського обліку. Юридично-правові аспекти виникнення зобов'язань у розрахунках з постачальниками регулює Господарський кодекс України. Порядком класифікації та обліку кредиторської заборгованості розрахунків з постачальниками та підрядниками визначається П(С)БО 11 «Зобов'язання» [17].

У процесі постачання юридично-правове зобов'язання у підприємства виникає під час укладання Договору на постачання товарно-матеріальних цінностей. Кредиторські зобов'язання перед постачальником (підрядником) виникають у разі укладення договору на умовах відстрочки платежу (товарного або комерційного кредиту). Згідно з укладеним Договором, постачальник має передати майно покупцю та може вимагати від нього здійснення його обов'язку щодо виконання зобов'язань у вигляді сплати (або компенсації у іншій формі) за отримане майно.

В обліку зобов'язання визнаються, якщо наявні дві обов'язкові ознаки:

- оцінка їх може бути достовірно визначена;
- існує ймовірність зменшення економічних вигод внаслідок його погашення [17].

З метою визначення елементів облікової політики підприємства велике значення має класифікація зобов'язань за способом погашення, часом виникнення, терміном погашення, можливістю оцінки тощо [13, с. 67].

Згідно з П(С)БО 11 «Зобов'язання», з метою бухгалтерського обліку зобов'язання поділяються на довгострокові, поточні, забезпечення, непередбачені зобов'язання, доходи майбутніх періодів. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги відноситься до короткострокових зобов'язань [17].

Слід зазначити, що відповідно до Методичних рекомендацій [15], розкриття методів обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги не є обов'язковим елементом облікової політики підприємства. Це зумовлено тим, що для обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги не існує альтернативних методів. Відповідно до принципу обачності (обережності, консерватизму), підприємству необхідно застосовувати в бухгалтерському обліку методи оцінки, які мають запобігати заниженню оцінки зобов'язань. Виходячи з вказаного принципу, облік кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги здійснюється лише одним методом - за вартістю, що зафіксована у первинних документах на дату її визнання. Відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання» кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, як і всі поточні зобов'язання, відображається в балансі за сумою погашення [17].

Разом з тим, методична складова обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги не обмежується її оцінкою на дату визнання. Методична база організації та ведення обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на підприємстві складається також з документування, інвентаризації тощо.

Також важливим елементом організації обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги є відокремлення обліку за функціональними ділянками (фінансовий, управлінський, податковий) та забезпечення належного внутрішнього контролю. І хоча більшість з цих елементів не впливає безпосередньо на величину показників фінансової звітності, вони, на нашу думку, повинні знайти відображення при формуванні облікової політики на підприємстві щодо кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги з метою прийняття управлінських рішень.

Основними завданнями організації бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги є:

- забезпечення своєчасної та повної реєстрації даних у документах та облікових реєстрах; чітке документування розрахунків;
- достовірне відображення інформації щодо зобов'язань у формах фінансової звітності;
- створення дієвої системи внутрішнього контролю зобов'язань;
- забезпечення процесу обліку зобов'язань кваліфікованими обліковцями та засобами автоматизації обліку;
- встановлення наказом по підприємству переліку посадових осіб, які відповідатимуть за правильність розрахунків, своєчасність їх документального оформлення;
- визначення порядку синтетичного та аналітичного обліку;
- своєчасна перевірка розрахунків та попередження прострочення кредиторської заборгованості;
- розробка графіків платежів;
- розробка картотек реквізитів, систематизація інформації про кредиторів;
- вибір, впровадження методів, способів, прийомів збору й обробки інформації за операціями із виконання зобов'язань, які необхідні для оперативного управління, поточного і наступного планування, контролю та аналізу [12, с. 77].

Особливу увагу при організації та веденні обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги необхідно приділити класифікації постачальників та підрядників для цілей управління.

Облік кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги ведеться на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Це рахунок має три субрахунки другого порядку: 631 – «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»; 632 – «Розрахунки з іноземними постачальниками», 633 – «Розрахунки з учасниками ПФГ».

Виходячи з типових субрахунків, управлінська класифікація субрахунків має відбуватися за валютою здійснення розрахунків, господарськими (географічними) сегментами, групами постачальників залежно від базисних умов постачання або за видами поставок для удосконалення логістики і управління запасами. Розглянемо докладніше формування облікової політики підприємства щодо кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги відповідно до вказаної класифікації.

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги є монетарною статтею, тому мають бути враховані вимоги П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів». Облік має бути побудованим таким чином, щоб розрахунки, які проводяться у різних валютах, були відокремлені один від одного. Типовий план рахунків передбачає окремі субрахунки для відображення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги в національній валюті (рахунок 631 – «Розрахунки з вітчизняними постачальниками») та кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги в іноземній валюті. Отже, залежно від виду валюти, до рахунку 632 мають бути відкриті субрахунки третього порядку. Наприклад, 6321 «Розрахунки з іноземними постачальниками в доларах США», 6322 «Розрахунки з іноземними постачальниками в євро».

Облікова політика щодо формування звітності за господарськими (географічними) сегментами – це частина облікової політики підприємства, що охоплює сукупність принципів, методів і процедур, які забезпечують формування показників звітності, та полягає у визначенні єдиного методологічного підходу щодо ідентифікації, реєстрації та групування інформації про звітні сегменти з метою її відображення у фінансовій звітності суб'єкта господарювання [18, с. 831].

Облік та надання фінансової звітності з урахуванням господарських сегментів має відбуватися згідно з вимогами П(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами» [19]. Зобов'язаннями звітного сегмента визнають заборгованість господарського або географічного сегмента підприємства, що виникла внаслідок виконання ним своєї звичайної діяльності і безпосередньо стосується цього сегмента. Зобов'язання, що виникли на рівні підприємства і стосуються кількох його звітних сегментів, розподіляються, якщо витрати на обслуговування боргу також розподіляються на такі звітні сегменти [18].

Інформація для складання звітності щодо показників господарських (географічних) сегментів формується на основі внутрішньої управлінської звітності, отже, облік кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги, роботи має бути побудовано таким чином, щоб врахувати господарську структуру підприємства за господарськими сегментами, розподіл показників між окремими напрямками діяльності, за видами поставок тощо.

До елементів облікової політики підприємства щодо кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги варто віднести і методи оцінки зобов'язань в операціях пов'язаних сторін. Це важливо, виходячи з двох облікових завдань:

– обґрунтування суми податкового кредиту з податку на додану вартість, який виникає в наслідок придбання товарів, робіт, послуг;

– обґрунтування величини витрат, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування.

Пов'язаними сторонами вважаються: підприємства, які перебувають під контролем або суттєвим впливом інших осіб, та особи, які прямо або опосередковано здійснюють контроль над підприємством або суттєво впливають на його діяльність [20]. Перелік пов'язаних сторін визначається підприємством, враховуючи сутність відносин, а не лише юридичну форму відповідно до принципу превалювання економічної суті над юридичною формою.

Відповідно до П(С)БО 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін» [20], оцінка зобов'язань в операціях пов'язаних сторін може здійснюватися з використанням таких методів: порівнюваної неконтрольованої ціни; ціни перепродажу; «витрати плюс»; балансової вартості. За методом порівнюваної неконтрольованої ціни застосовується ціна, яка визначається за ціною на аналогічну готову продукцію (товари, роботи, послуги), що реалізується не пов'язаному з продавцем покупцеві за звичайних умов діяльності. За методом ціни перепродажу застосовується ціна за вирахуванням відповідної націнки. За методом «витрати плюс» використовується ціна, що складається з собівартості товарів, яку визначає продавець, і відповідної націнки. За методом балансової вартості оцінка активів здійснюється за балансовою вартістю, що визначається згідно з відповідним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку.

Належна побудова облікової політики з метою контролю за кредиторською заборгованістю за товари, роботи, послуги, що виникає в результаті операцій з пов'язаними особами, особливо важлива в контексті податкового законодавства. Операції купівлі-продажу між пов'язаними особами мають бути обов'язково перевірені на предмет встановлення звичайної ціни з метою запобігання ухилення від оподаткування.

Таким чином до розпорядчого документа про організацію та ведення бухгалтерського обліку (облікову політику) необхідно включити наступні положення (додатки), які безпосередньо стосуються обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги:

– робочий план рахунків з деталізацією управлінських субрахунків рахунку 63 (за видами валюти розрахунків, господарськими сегментами, групами постачальників);

– посадові інструкції бухгалтера по веденню розрахункових операцій з кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги;

– реєстри аналітичного обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги;

– графік документообігу (зокрема в частині розрахункових операцій кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги);

– затверджений документ щодо термінів зберігання господарських договорів та іншої ділової документації з обліку кредиторської заборгованості;

– графік проведення інвентаризації та склад ревізійної комісії;

– положення про ведення претензійно-позовної роботи;

– перелік пов'язаних осіб.

Висновки з проведеного дослідження. Облікова політика підприємства щодо обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги має включати методичні, організаційно-управлінські та податкові аспекти. Зокрема, мають бути розкриті питання ведення обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги підприємства з урахуванням класифікації облікових рахунків, документування, інвентаризації, її розподілу між господарськими (географічними) сегментами. Особливу увагу слід приділити операціям з постачальниками – пов'язаними особами для обґрунтування суми податкового кредиту з податку на додану вартість та величини витрат, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування.

Бібліографічний список

1.Бондаренко О.М. Проблеми формування облікової політики. Напрями її удосконалення / О.М. Бондаренко, М.П. Білан // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури : [зб. наук. праць]. – 2011. – Вип. 31 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/344>

2. Бойчук А.А. Актуальні проблеми облікової політики / А.А. Бойчук // Сталій розвиток економіки : [всеукр. наук.-виробн. журнал]. – 2012. – № 2. – С. 56-58.
3. Васильєва Л.М. Сутність облікової політики, її значення і вимоги, які до неї пред'являються / Л.М. Васильєва // Ефективна економіка : [електронне наукове фахове видання]. – 2013. – № 6 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2131>
4. Облікова політика : [навчальний посібник] / [за ред. Г.М. Давидова]. – К. : Знання, 2010. – 479 с.
5. Єфременко О.В. Формування облікової політики в умовах міжнародної конкуренції / О.В. Єфременко // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2013. – Вип. 2. – С. 293-296 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vchtei_2013_2_56.pdf
6. Житний П. Організаційно-методологічні засади формування облікової політики підприємства / П. Житний // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 3. – С. 3-10.
7. Кулик В.А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку : [монографія] / В.А. Кулик. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2014. – 373 с.
8. Левицька С.О. Облікова політика підприємства в контексті економічних реформ / С.О. Левицька // Вісник Львівської комерційної академії. – Львів : Вид-во Львівської комерційної академії, 2011. – Вип. 35. – С. 218-222.
9. Лозова Т.І. Облікова політика: проблеми формування. / Т.І. Лозова // Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ : [науковий збірник]. – 2009. - № 1 (17). - С. 59-70.
10. Пушкар М.С. Теорія і практика формування облікової політики : [монографія] / М.С. Пушкар, М.Т. Щирба. – Тернопіль : Карт-бланш, 2010. – 260 с.
11. Святенко І.М. Вплив факторів на формування облікової політики підприємства / І.М. Святенко // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2014. – Вип. 2. – С. 246-252 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vchtei_2014_2_32.pdf
12. Мушинський В.В. Формування облікової політики щодо виконання та зміни зобов'язань підприємства з урахуванням інтересів користувачів / В.В. Мушинський // Зимові читання, присвячені видатним вченим в галузі бухгалтерського обліку, аналізу і контролю : збірник тез Одинадцятої Всеукраїнської наукової Інтернет-конференції ЖДТУ. – 2013. – С. 76-78 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://eztuir.ztu.edu.ua/5456/1/76.pdf>
13. Сторожук Т.М. Елементи облікової політики підприємства щодо зобов'язань / Т.М. Сторожук // Збірник наукових праць Ірпінської фінансово-юридичної академії (економіка, право). – 2013. – Вип. 2. – С. 66-71.
14. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
15. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства : Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dtkr.com.ua/show/2cid010244.html>.
16. Осовська Г.В. Економічний словник / Осовська Г.В., Юшкевич О.О. Завадський Й.С. – К. : Кондор, 2009. – 358 с.
17. Зобов'язання : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31 січня 2000 року № 20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>
18. Вовк М.О. Формування елементів облікової політики підприємства щодо звітних сегментів / М.О. Вовк // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Випуск 3. – С. 831-834.
19. Фінансова звітність за сегментами : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 19.05.2005 № 412 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05>.
20. Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 23, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.06.2001 р. № 303 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0539-01>.

References

1. Bondarenko, O.M. and Bilan M.P. (2011), "Problems of forming of accounting policy. Directions of her improvement", *Problemy pidvyshchennia efektyvnosti infrastruktury* : [zb. nauk. prats], Iss. 31, available at: <http://www.jrnl.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/344> (access date October 15, 2015).
2. Boichuk, A.A. (2012), "Actual Problems of forming of accounting policy", *Stalyi rozvytok ekonomiky* : [vseukr. nauk.-vyrobn. zhurnal], no. 2, pp. 56-58.
3. Vasileva, L.M. (2013), "Content of significant of accounting policy, and its requirements", *Efektivna ekonomika* : [elektronne nauкове fakhove vydannia], no. 6, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2131> (access date November 01, 2015).

4. Davydov, H.M. (2010), *Oblikova polityka* [Accounting policy], Znannia, Kyiv, Ukraine, 479 p.
5. Yefremenko, O.V. (2013), "Forming of accounting policy in the conditions of international competition", *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky*, Iss. 2, available at: http://www.nbu.gov.ua/j-pdf/Vchtei_2013_2_56.pdf (access date November 3, 2015).
6. Zhytnyi, P. (2006), "Organizationally-methodological principles of forming of accounting policy of enterprise", *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 3, pp. 3-10.
7. Kulyk, V.A. (2014), *Oblikova polityka pidpriemstva: nabutyi dosvid ta perspektyvy rozvytku* [Accounting policy of enterprise: the gained experience and prospects of development], monograph, RVV PUET, Poltava, Ukraine, 373 p.
8. Levytska, S.O. (2011), "Accounting policy of enterprise in the context of economic reforms", *Visnyk Lvivskoi komertsiiinoi akademii*, Iss. 35, pp. 218-222.
9. Lozova, T.I. (2009), "Accounting policy: forming problem", *Visnyk Kryvorizkoho ekonomichnoho instytutu KNEU: [naukovyi zbirnyk]*, no. 1 (17), pp. 59-70.
10. Pushkar, M.S. and Shchyrba, M.T. (2010), *Teoriia i praktyka formuvannia oblikovoi polityky* [Theory and practice of formation of accounting policy], monograph, Kart-blansh, Ternopil, Ukraine, 260 p.
11. Sviatenko, I.M. (2014), "The Influence of factors on forming of accounting policy of enterprise", *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky*, Iss. 2, pp. 246-252, available at: http://www.nbu.gov.ua/j-pdf/Vchtei_2014_2_32.pdf (access date November 04, 2015).
12. Mushynskiy, V.V. (2013), "The formation of accounting policy in the relation to implementation and change of obligations of enterprise taking into account interests of users", *Zymovi chytannia, prysviacheni vydatnym vchenym v haluzi bukhhalterskoho obliku, analizu i kontroliu* [Winter reading, sanctified to the prominent scientists in industry of record-keeping, analysis and control], *Zbirnyk tez Odyadtsiatoi Vseukrainskoi naukovoï Internet-konferentsii ZhDTU* [Collection of theses of Eleventh Allukrainian scientific Internet- of conference of ZhSTU], pp. 76-78, available at: <http://www.eztuir.ztu.edu.ua/5456/1/76.pdf> (access date November 05, 2015).
13. Storozuk, T.M. (2013), "Elements of accounting policy of enterprise in the relation to obligations", *Zbirnyk naukovykh prats Iripinskoï finansovo-yurydychnoi akademii (ekonomika, pravo)*, Iss. 2, pp. 66-71.
14. Verkhovna rada Ukrainy (1999), *Pro bukhhalterskyi oblik i finansovu zvitnist v Ukraini* [About a record-keeping and financial reporting in Ukraine], *Zakon Ukrainy* no. 996-XIV dated 16.07.99, available at: <http://www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (access date November 02, 2015).
15. *Pro zatverdzhennia Metodichnykh rekomendatsii shchodo oblikovoi polityky pidpriemstva* [About claim of Methodical recommendations in relation to accounting policy of enterprise], *Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy* no. 635 dated 27.06.2013, available at: <http://www.dtk.com.ua/show/2cid010244.html> (access date November 03, 2015).
16. Osovskaya, H.V., Yushkevych, O.O. and Zavadskiy, Y.S. (2009), *Ekonomichnyi slovnyk* [Economic dictionary], Kondor, Kyiv, Ukraine, 358 p.
17. *Zoboviazannia* [Obligation], *Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 11* [Position (Standard) 11], *Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy* no. 20 dated 31.01.2000, available at: <http://www.zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00> (access date November 05, 2015).
18. Vovk, M.O. (2015), "Forming of elements of accounting policy of enterprise in relation to current segments", *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, issue 3, pp. 831-834.
19. *Finanova zvitnist za sehmentamy* [Financial reporting by the segments], *Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 29* [Position (standard) 29], *Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy* no. 412 dated 19.05.2005, available at: <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05> (access date November 06, 2015).
20. *Rozkryttia informatsii shchodo poviazanykh storin* [Opening of information on the constrained parties], *Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 23* [Position (standard) 23], *Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy* no. 303 dated 18.06.2001, available at: <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0539-01> (access date November 07, 2015).

Панченко О.М., Савченко К.Р. ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА ЩОДО КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ЗА ТОВАРИ, РОБОТИ, ПОСЛУГИ

Мета – розробка теоретичних положень та обґрунтування науково-методичних рекомендацій формування облікової політики підприємства щодо кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги.

Методика дослідження. У процесі дослідження застосовувалися як загальнонаукові, так і специфічні методи пізнання: методи логічного аналізу, синтезу, індукції і дедукції (при уточненні вимог до облікової політики щодо кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги); метод системного вивчення господарських процесів (при розробці практичних рекомендацій щодо визначення елементів облікової політики підприємства щодо кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги); абстрактно-логічний метод (при узагальненні теоретичних положень, встановленні причинно-наслідкових зв'язків і формуванні висновків та пропозицій).

Результати. Обґрунтовані науково-методичні рекомендації по формуванню облікової політики підприємства щодо кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги. Визначені та охарактеризовані елементи облікової політики з врахуванням методичних, управлінських та податкових завдань обліку

кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги, які доцільно включати до відповідного розпорядчого документу про організацію та ведення бухгалтерського обліку (облікову політику).

Наукова новизна полягає в обґрунтуванні теоретично-методичного положення стосовно визначення елементів облікової політики підприємства щодо кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги; запропоновані рекомендації по визначенню елементів облікової політики стосовно кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги з урахуванням методичних, управлінських та податкових аспектів.

Практична значущість полягає в тому, що основні положення даного дослідження у формі практичних рекомендацій можуть бути використані суб'єктами господарювання при формуванні облікової політики підприємства.

Ключові слова: облікова політика підприємства; елементи облікової політики; кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги.

Panchenko O.M., Savchenko K.R. FORMATION OF ACCOUNTING POLICY OF THE ENTERPRISE REGARDING AMOUNTS PAYABLE FOR GOODS, WORKS, SERVICES

Purpose. The aim of the article is the development of theoretical provisions and substantiation of scientific and methodological recommendations for formation of accounting policy of the enterprise regarding accounts payable for goods, works, services.

Methodology of research. General and scientific, specific methods of cognition were used in the study as: methods of logical analysis, synthesis, induction and deduction (in clarifying the requirements for accounting policies on accounts payable for goods, works, services); method of systematic studying of economic processes (in the development of practical recommendations on the determine the elements of accounting policy of the enterprise on accounts payable for goods, works, services); abstract and logical method (in generalization of theoretical provisions establishing causal relationships and forming conclusions and suggestions).

Findings. The scientific and methodical recommendations on formation of accounting policy regarding accounts payable for goods, works, services have been substantiated. The elements of the accounting policy considering methodological, administrative and tax problems of accounts payable for goods and services that are appropriate to include to the relevant administrative document on the organization and accounting (accounting policy) have been identified and characterized.

Originality. Scientific novelty consists in theoretical and methodological substantiation of provisions for determining the elements of accounting policy of the enterprise on accounts payable for goods, works, services; proposed recommendations on the definition of the elements of accounting policy regarding accounts payable for goods, works, services considering methodological, management and tax aspects.

Practical value. The practical significance consists in the fact that the main provisions of this study in the form of practical recommendations can be used in the formation of accounting policy of the enterprise by business entities.

Key words: accounting policy of the enterprise; elements of accounting policy; accounts payable for goods, works, services.

Панченко О.М., Савченко К.Р. ФОРМИРОВАНИЕ УЧЕТНОЙ ПОЛИТИКИ ПРЕДПРИЯТИЯ ОТНОСИТЕЛЬНО КРЕДИТОРСКОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТИ ЗА ТОВАРЫ, РАБОТЫ, УСЛУГИ

Цель – развитие теоретических положений и обоснование научно-методических рекомендаций по формированию учетной политики предприятия относительно кредиторской задолженности за товары, работы, услуги.

Методология исследования. В ходе исследования были применены как общенаучные, так и специфические методы познания: методы логического анализа, синтеза, индукции и дедукции (для уточнения требований к учетной политике предприятия в отношении кредиторской задолженности за товары, работы, услуги); метод системного изучения хозяйственных процессов (в разработке практических рекомендаций для определения элементов учетной политики предприятия в отношении кредиторской задолженности за товары, работы, услуги); абстрактно-логический метод (при обобщении теоретических положений, установлении причинно-следственной связи и формировании выводов и предложений).

Результаты. Обоснованы научные и методические рекомендации по формированию учетной политики предприятия относительно кредиторской задолженности за товары, работы, услуги. Определены и охарактеризованы элементы учетной политики с учетом методических, управленческих и налоговых задач учета кредиторской задолженности за товары, работы, услуги, которые целесообразно включить в распорядительный документ об организации и ведении бухгалтерского учета (учетной политике).

Научная новизна состоит в обосновании теоретико-методических положений для определения элементов учетной политики предприятия в отношении кредиторской задолженности за товары, работы, услуги; предложены рекомендации по определению элементов учетной политики в отношении кредиторской задолженности за товары, работы, услуги с учетом методических, управленческих и налоговых аспектов.

Практическое значение состоит в том, что основные положения этого исследования в виде практических рекомендаций могут быть использованы субъектами хозяйствования при формировании учетной политики предприятия.

Ключевые слова: учетная политика предприятия; элементы учетной политики; кредиторская задолженность за товары, работы, услуги, обязательства.